

Forskning på dagsorden - Oplæg til drøftelse på møde i Danske Regioners Psykiatri- og Socialudvalg

1. Baggrund

Dato 4.6.2015

Tel. +45 7847 6050

jnr. 1-45-73-2-14

Region Midtjyllands Social Strategi blev i 2014 fulgt op med en delstrategi for forskning og udvikling på socialområdet.

Forskning og udvikling er et centralt udviklingsområde i Region Midtjyllands Social Strategi, og regionsrådets rådgivende udvalg på psykiatriområdet og det specialiserede socialområde har ved flere lejligheder drøftet de udfordringer, socialområdet står overfor i forhold til at udvikle og implementere ny forskningsbaseret viden og metoder til gavn for borgerne.

Udvalget foreslår at Danske Regioners Psykiatri- og Socialudvalg tilsvarende tager en drøftelse af udfordringer og muligheder for at fremme forskning på socialområdet.

Temaet har på det seneste fået yderligere aktualitet med den nye nationale strategi for forskning på psykiatriområdet, som blev offentliggjort af regeringen den 4. maj 2015.

Som grundlag for drøftelsen vedlægges Region Midtjyllands "Strategi for forskning og udvikling på socialområdet" samt notatet "Forskning på det specialiserede socialområde".

Nedenfor gengives afsnittet "Udfordringer" fra sidstnævnte notat. Herefter beskrives Region Midtjyllands Strategi for forskning og udvikling i hovedpunkter. Afslutningsvis anføres nogle forslag til mulige diskussionspunkter.

2. Udfordringer

Der peges i notatet "Forskning på det specialiserede socialområde" på flere store udfordringer i forhold til at opbygge både kapacitet og tradition for at udvikle, formidle og implementere ny viden og evidensbaserede metoder:

- **Decentral organisering med mange enheder og driftsherrer**

Socialområdet er kendetegnet ved mange, overvejende mindre driftsenheder med meget forskellig målgruppeafgrænsning, opgaver og specialiseringsniveauer. Den decentrale organisering med mange enheder og driftsherrer understøtter ikke umiddelbart systematisk generering af ny viden og spredning af evidensbaseret tilgange og metoder.

- **Få forskningsmiljøer**

Socialområdet er ikke et velafgrænset forskningsfelt og har ikke - ligesom sundhedsområdet - særlige universitetsfakulteter med forskningsforpligtelser. I stedet findes en række mindre institutter og centre, som i forskelligt omfang og med forskellig fokus udøver forskning på socialområdet. Det gælder på nationalt plan bl.a. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, og i det jyske område bl.a. Institut for Sociologi og Socialt Arbejde ved Aalborg Universitet og under Aarhus universitet: Institut for Folkesundhed, Institut for Psykologi samt Trygfondens nye Børneforskningscenter.

Professionshøjskolerne for de mellemlange videregående uddannelser og diplomuddannelser udbygger i disse år deres forskeruddannelser (ph.d) og forskningsaktiviteter.

- **Få forskningsmidler**

Der er ikke på socialområdet defineret forsknings- og undervisningsforpligtelser eller afsat særlig finansiering hertil. Forskning og udvikling skal derfor finansieres af udviklingsmidler afsat af den ordinære drift (til varme hænder) eller for midlertidige eksterne bevillinger - f.eks. fra Sats-puljen eller private fonde.

- **Få forskningskompetencer og adskillelse af forskning og praksis**

De ledere og faggrupper, der traditionelt arbejder på socialområdet - også på det specialiserede socialområde - har kun i begrænset omfang forskningskompetencer og forskningserfaringer med fra deres uddannelse. Der er heller ikke praksis for oprettelse af forskerstillinger på socialområdet, som det kendes fra universitetshospitalerne (og i dag også i et vist omfang fra regionshospitalerne), hvor der på baggrund af kontrakt mellem universitet og hospital kan oprettes stillinger i klinikken med særlige forsknings- og undervisningsforpligtelser helt eller delvist finansieret af universitetsmidler. De forskere, der arbejder med forskning på socialområdet, er følgelig overvejende ansat indenfor uddannelsesområdet - herunder universiteterne.

3. Forskning på dagsorden i Region Midtjylland

Region Midtjylland har med Regionens nye Strategi for forskning og udvikling på socialområdet sat forskning på dagsorden og påbegyndt en vej, som er ambitiøs i lyset af de vilkår, regionens socialområde er underlagt. Det vil i den kommende tid være en central udfordring at løfte forskning og udvikling gennem konkrete forsknings- og udviklingsprojekter og ikke mindst skabe en stærkere faglig platform for forskning og udvikling gennem nye partnerskaber med kommuner, forsknings- og videnscentre mfl.

Strategien tager udgangspunkt i følgende:

- Region Midtjyllands specialområder har som store driftsorganisationer på det specialiserede socialområde både mulighed for og forpligtelse til at stille data til rådighed for forskning og til selv at udvikle, anvende og formidle viden om indsats og resultater i det socialfaglige arbejde.
- Forskning og udvikling skal målrettes områder, hvor der er forventning om, at en fokuseret forsknings- og udviklingsindsats kan føre til bedre kvalitet og mere effektive ydelser.
- Som leverandør på det specialiserede socialområde har Region midtjylland en særlig forpligtelse til at bidrage til formidling af et samarbejde med kommunerne om forskning og udvikling.
- Ny viden skal formidles og omsættes effektivt.

De centrale elementer i strategien er bl.a. følgende:

- Der skal på relevante områder iværksættes litteraturstudier og indhentes praksiserfaring fra både danske og udenlandske universiteter og videnscentre, som skal gøres tilgængelig for praksis via en kommende forskningsstøttefunktion og et nyt intranetsite.
- Specialområderne skal sikre, at nyeste faglige viden systematisk inddrages, når der etableres tilbud for nye målgrupper eller iværksættes nye specialiserede indsatser.
- Specialområderne skal udarbejde en plan for forskning og udvikling i specialområdet.
- Alle specialområder skal til stadighed have mindst ét større forsknings- eller udviklingsprojekt i gang med sigte på publicering.
- Der skal etableres et netværk for ledere og medarbejdere, der arbejder med forskning og udvikling. Netværket etableres på tværs af specialområder og mødes med faste intervaller. Netværket understøttes af en tovholder med baggrund som forsker
- Der skal årligt holdes en præsentations- og videndelingsdag for ledere og netværket for forskning og udvikling m.fl. og der skal årligt udarbejdes en rapport om forskning og udvikling på socialområdet.
- Der skal etableres en forsknings- og udviklingspulje for det regionale socialområde indenfor de udviklingsmidler, der er afsat i de sociale tilbuds takster.
- Der skal advokeres for, at der i større omfang kanaliseres forskningsmidler til det sociale område – og om muligt etableres stillinger med forskningsforpligtelser i socialt regi.

Socialområdet strategi for forskning og udvikling er under implementering.

4. Diskussionspunkter

Der er ovenfor både peget på en række udfordringer og givet nogle eksempler fra Region Midtjylland på konkrete indsatser i forhold til at fremme forskning på socialområdet.

I notatet "Forskning på det specialiserede socialområde" er der i det afsluttende perspektiveringsafsnit anført, at det kunne være på ønskelisten, at der landspolitisk blev sat fokus på, hvordan man styrker forskning på socialområdet, at der f.eks. oprettes helt eller delvist finansierede forskerstillinger i tilknytning til specialiserede driftsmiljøer (særlige ressourceinstitutioner) med pligt til forskning og formidling, at der afsættes midler til kompetenceudvikling og dannelse af forskningsnetværk samt til særlige puljer til forskning og metodeudvikling/-afprøvning på socialområdet.

Følgende kunne være spørgsmål som grundlag for en diskussion:

- Hvilken rolle og ambitioner skal regionerne have i forhold til forskning og metodeudvikling på socialområdet – herunder i samarbejde med kommunerne?
- Hvad kan regionerne gøre hver for sig og i samarbejde for at fremme forskning og metodeudvikling på socialområdet?
- Hvordan kan regionerne arbejde for opbygning af forskningsmiljøer – eller forskningsnetværk på det sociale område?
- Er der områder, som skal løftes gennem initiativer på landsplan?